

Montessorischool
De Delftse Tuin

DE DELFTSE TUIN

Meldcode
huiselijk geweld
& kindermishandeling

juni 2024

Inhoud

Inleiding	3
1. Overwegingen en uitgangspunten	4
2. Stroomschema	5
3. Uitwerking stroomschema	6
Stap 1: In kaart brengen van signalen	6
Stap 2: Collegiale consultatie	7
Stap 3: Gesprek met de betrokkenen	8
Stap 4: Weeg de aard en de ernst	9
Stap 5: Neem 2 beslissingen	10
Stap 5a: Melden en bespreken met de ouder	10
Stap 5b: Hulp organiseren en effecten volgen	11
4. Een veilig werk- en meldklimaat	12
Voorwaarden	12
Wettelijk kader	13
5. Sociale kaart van De Delftse Tuin	14
Bijlagen	15

Inleiding

Wij zien onze school als een maatschappij in het klein. In onze minimaatschappij creëren wij een veilige leef- en leeromgeving, met als belangrijkste waarden: vertrouwen, respect, begrip, liefde en geduld. Met deze waarden helpen wij onze leerlingen zich in vrijheid te ontplooiën tot zelfstandige persoonlijkheden met een brede ontwikkeling. Dit alles doen wij vanuit het gedachtegoed van Maria Montessori (1870 – 1952). Hoewel zij haar visie jaren geleden formuleerde, is deze nog altijd actueel.

Deze meldcode hebben wij geformuleerd in het kader van zorg voor een veilige omgeving voor onze leerlingen.

Doel

Het doel van deze meldcode is: de kwaliteit van handelen van professionals bij het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling verbeteren opdat er zo snel en adequaat mogelijk wordt gehandeld. De meldcode geeft personeel duidelijk aan hoe gehandeld moet worden bij vermoedens van kindermishandeling en/of verwaarlozing.

Definitie

In de literatuur worden diverse definities van verwaarlozing gehanteerd.

Het Medisch Handboek Kindermishandeling (Van de Putte et al., 2013) geeft de volgende kernachtige omschrijving van het begrip 'verwaarlozing': "... als ouders niet voldoen aan de basisbehoeften van een kind, resulterend in schade of risico op schade."

Ook kindermishandeling wordt in dit handboek omschreven: "Kindermishandeling is elke vorm van, voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel".

Kindermishandeling kan zich uiten in de volgende vormen:

1. lichamelijke (fysieke) mishandeling;
2. emotionele (psychische) mishandeling;
3. lichamelijke (fysieke) verwaarlozing;
4. emotionele (psychische) verwaarlozing;
5. seksueel misbruik en/ of
6. combinaties van lichamelijke en emotionele mishandeling, verwaarlozing en/ of seksueel misbruik.

Een leerkracht komt dagelijks in aanraking met kinderen die slachtoffer zijn van mishandeling of verwaarlozing. Mishandeling en/of verwaarlozing komt gemiddeld bij 3,4% van de jeugdigen. Dat betekent dat statistisch gezien in bijna iedere basisschoolklas één leerling zit die in een dergelijke situatie zit.

1. Overwegingen en uitgangspunten

Het bevoegd gezag van

montessorischool De Delftse Tuin, verder genoemd 'De Delftse Tuin',

stelt deze volgende Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling vast,

overwegende:

- dat De Delftse Tuin verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van dienstverlening aan haar leerlingen en dat deze verantwoordelijkheid ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan leerlingen die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat van de medewerkers die werkzaam zijn bij De Delftse Tuin op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met leerlingen en ouder(s)/ verzorger(s) (hierna genoemd 'ouders') alert zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld en/ of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen;
- dat De Delftse Tuin een meldcode vaststelt, zodat de medewerkers die binnen De Delftse Tuin werkzaam zijn, weten welke acties van hen worden verwacht na signalen van (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling;
- dat De Delftse Tuin in deze meldcode ook vastlegt op welke wijze zij de medewerkers bij deze stappen ondersteunt;
- dat onder huiselijk geweld wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling, eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking (meisjesbesnijdenis). Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex)partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten;
- dat onder kindermishandeling wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking;
- dat onder medewerker in deze code wordt verstaan: de medewerker die voor De Delftse Tuin werkzaam is en die in dit verband aan leerlingen van de basisschool zorg, begeleiding, of een andere wijze van ondersteuning biedt;
- dat onder leerling in deze code wordt verstaan: de leerling aan wie de medewerker zijn professionele diensten verleent.

En in aanmerking nemende:

- de Wet maatschappelijke ondersteuning;
- de Wet op de jeugdzorg;
- de Wet bescherming persoonsgegevens en
- de Wet op het primair onderwijs.

2. Stroomschema

<p>Stap 1 In kaart brengen van signalen</p>	<p>1. Observeer en registreer signalen Leerkracht</p> <p>2. Dossier opbouw Leerkracht</p> <p>3. Gesprek met ouders indien mogelijk Leerkracht (IB)</p>
<p>Stap 2 Collegiale consultatie</p>	<p>1. Overleg met interne en externe collega's Leerkracht</p> <p>2. Intern: IB-er, aandachtfunctionaris Leerkracht</p> <p>3. Extern: CJG (smw), zorgadviesteam, schoolarts, leerplichtambtenaar IB</p> <p>4. Advies vragen bij Veilig Thuis IB</p>
<p>Stap 3 Gesprek met de betrokkenen</p>	<p>1. Zorgen met kind bespreken Leerkracht</p> <p>2. Zorgen met ouders/verzorgers bespreken Leerkracht</p>
<p>Stap 4 Wegen aard en ernst</p>	<p>1. Afwegingskader IB, directie</p>
<p>Stap 5 Hulp organiseren en/of melden</p>	<p>1. Bespreek uw beslissing met Leerkracht, IB, ouders</p> <p>2. Organiseer hulp (5b)/ melding bij Veilig thuis (5a) IB, CJG</p> <p>3. Monitor of de ouder en leerling hulp krijgen IB</p> <p>4. Blijf de leerlingen volgen Leerkracht, IB</p>

3. Uitwerking stroomschema

Stap 1: In kaart brengen van signalen

In het kort

Breng in kaart wat door collegae is gesignaleerd. Leg de signalering vast in het leerlingdossier. De verslaglegging betreft de signalen, verslagen van contactmomenten met betrokkenen, informatie over ondernomen stappen en over gemaakte beslissingen en afspraken.

Doe verslaglegging op de volgende plaats en wijze: ParnasSys – leerling – map – documenten – nieuwe notitie – onderwerp: Meldcode.

Toelichting

In deze fase observeert de leerkracht de leerling, zoals hij/ zij iedere leerling observeert, in de klas en eventueel daarbuiten. Tijdens reguliere contactmomenten met ouder(s)/ verzorger(s) (hierna 'ouders'), bijvoorbeeld bij breng- of haalmomenten, observeert de leerkracht ook de ouders en de ouder-kind interactie.

De lijst "Signalen van kindermishandeling" van het Nederlands Jeugdinstituut (het NJI) geeft een helder overzicht van signalen die kunnen duiden op kindermishandeling en/of verwaarlozing. Het personeel van De Delftse Tuin is alert op deze signalen.

Bron 1: <https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-05/signalenkm4tot12.pdf>

Vaak is bij de eerste signalen van deze lijst die de leerkracht opmerkt, niet duidelijk of het om kindermishandeling en/of verwaarlozing gaat. We spreken dan van vroegsignalering. Er zijn wel signalen van een zorgelijke of mogelijk bedreigde ontwikkeling, maar het is niet duidelijk wat de oorzaak van die signalen is.

Deze signalen zijn de eerste dingen die de leerkracht gaat registreren.

Neem bij de registratie de privacy-regels in acht. Leg de registratie vast in ParnasSys of op papier in een afgesloten kast. In beide gevallen is het belangrijk dat alleen betrokkenen toegang hebben.

Laat gespreksverslagen ondertekenen door alle betrokkenen. Op die manier ben je ervan verzekerd dat alle betrokkenen na een gesprek dezelfde uitkomst daarvan erkennen. Daarnaast is het belangrijk dit aan de Inspectie van het Onderwijs te kunnen tonen ten verantwoording.

In het leerlingdossier worden de volgende gegevens vastgelegd:

- Vermeld altijd datum, plaats, situatie en overige aanwezigen van het moment van signalering.
- Noteer de signalen die u ziet, hoort of ruikt – de waarnemingen die u doet.
- Noteer signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten.
- Doe verslaglegging over contact met anderen dat u hebt gehad over deze signalen, bijvoorbeeld met ouders.
- Noteer welke stappen na signalering zijn/ worden gezet.
- Noteer welke besluiten na signalering zijn genomen.
- Maak passende vervolgotities.

Reminders voor registratie:

- Beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk.
- Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling.
- Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht.
- Vermeld de bron als informatie van derden wordt vastgelegd.
- Leg diagnoses alleen vast, wanneer die zijn gesteld door een deskundige (bijvoorbeeld een orthopedagoog).

Uitzondering

Betreffen de signalen huiselijk geweld of kindermishandeling gepleegd door een medewerker, meld de signalen dan bij de directie, conform de Wet Preventie en bestrijding van seksueel geweld en seksuele intimidatie in het onderwijs, artikel 4 Verplichting tot overleg en aangifte inzake zedenmisdrijven (meld en aangifteplicht). In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

Stap 2: Collegiale consultatie

In het kort

Bespreek de signalen met een intern begeleider of aandachtsfunctionaris. Indien gewenst kan extern **anoniem** overleg worden met SMW, het zorgadviesteam, een betrokken schoolverpleegkundige of -arts of iemand met vergelijkbare relatie tot school.

Vraag zo nodig en/of indien gewenst advies aan Veilig Thuis.

Toelichting

Consultatie is belangrijk dit niet zelfstandig op te pakken. De leerkracht die zorgelijke signalen heeft geconstateerd, overlegt met één van de volgende interne partijen:

- de intern begeleider (IB),
- de aandachtsfunctionaris kindermishandeling,
- de directie of
- een collega uit dezelfde klas.

Voor intern overleg is geen toestemming van ouders nodig.

Voor extern overleg zijn de volgende partijen geschikt:

- jeugdverpleegkundige,
- jeugdarts,
- medewerker team jeugd van Delft Support,
- het MDO (multidisciplinair overleg ofwel zorgadviesteam),
- het Centrum voor Jeugd en Gezin of
- Delft Support.

In overleg met één van de externe partijen kan onderzocht worden welke mogelijkheden qua consultatie en opvoedondersteuning voor het gezin mogelijk zijn.

Dit overleg kan altijd anoniem plaatsvinden.

Om de leerling 'open' (met naam) te bespreken met externe partijen is schriftelijke toestemming van de ouders vereist. Dat betekent dat vóór het 'open' extern overleg eerst een gesprek met ouders plaats moet vinden.

Toestemming

Over het algemeen is zichtbaar dat, indien de school in het contact transparant en integer is, de kans groot is dat ouders toestemming geven voor overleg met externen.

Het is mogelijk training/ professionalisering te volgen om een dergelijk gesprek adequaat te voeren en toestemming te krijgen van de ouders. Veilig Thuis en/ of het MDO kunnen de IB ook advies geven hierover.

Indien de ouder geen toestemming geeft voor extern overleg, is dit ook een signaal en wordt dit meegenomen in de wegging (stap 4). Nogmaals: de leerling kan dan wel anoniem besproken worden.

Indien er ook maar enige twijfel is over mogelijke onveiligheid voor de leerling, moet de IB advies vragen aan Veilig Thuis. Veilig Thuis kan een eerste wegging maken of het terecht is dat de school zich zorgen maakt over deze situatie en of er mogelijk sprake is van kindermishandeling, verwaarlozing en/ of huiselijk geweld. Zorgvuldig handelen vereist dat de IB-er nagaat of advies moet worden gevraagd bij Veilig Thuis.

Meer informatie over Veilig Thuis vindt u op de website.

Uitzondering – de noodsituatie

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat de leerling of een gezinslid daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, kan de intern begeleider meteen advies vragen aan Veilig Thuis. Komt men daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan kan de intern begeleider zo nodig in hetzelfde gesprek een melding doen zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet.

In noodsituaties kan de intern begeleider overigens ook contact zoeken met de crisisdienst van het Bureau Jeugdzorg en/of de politie vragen om hulp te bieden.

Stap 3: Gesprek met de betrokkenen

In het kort

Bespreek de signalen met ouders.

Hebt u ondersteuning nodig bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de ouder, raadpleeg dan een deskundige intern of externe partij en/ of Veilig Thuis – zie stap 2.

Toelichting

Eén van de doelen van dit overleg met ouders, is achterhalen wat de oorzaak van de signalen is die de school heeft geconstateerd. Daarnaast is een doel het achterhalen van de visie van ouders op de thuissituatie en de signalen die het kind toont. Het laatste doel is het maken van afspraken over de begeleiding van het kind en/of het gezin.

Gesprekswijzer

1. Leg ouders het doel uit van het gesprek.
2. Beschrijf de signalen die u hebt opgemerkt en de waarnemingen die u hebt gedaan.
3. Nodig de ouder uit om een reactie hierop te geven.
4. Hierna is het mogelijk uw interpretatie van hetgeen u hebt gezien, gehoord en waargenomen te geven. Hieruit zal het gesprek zich verder ontploffen.
5. Maak verslag van het gesprek en laat dit ondertekenen door alle betrokkenen.

Aanvullende informatie en tips

- Door ouders te informeren en informatie uit te wisselen over de ontwikkeling van de leerling, kunnen zorgen verduidelijkt, ontkracht of bekrachtigd worden.
- Nodig ouders expliciet uit tot het geven van hun mening en vraag door over leerling gerelateerde onderwerpen in de thuissituatie. Denk aan het stellen van de volgende vragen:
Herkent de ouder de signalen?
Hoe gedraagt de leerling zich thuis? Hoe reageert de ouder daarop?
Hoe gaat het opvoeden thuis? En hoe reageert de leerling hierop?
Hoe is de ontwikkeling van de leerling tot nu toe verlopen? Wat vindt de ouder daarvan?
Hoe ervaart de ouder de opvoeding en zijn rol als ouder?
- Informeer elkaar en wissel tijdens het contact met ouders continu informatie uit over de ontwikkeling van de leerling en de zorgen die er zijn.

Indien de ouder de zorgen herkent, kan een begin worden gemaakt met het onderzoeken van kansen en oplossingen. Daarnaast kunnen handelingsadviezen worden uitgewisseld voor in de klas en thuis.

- Indien een handelingsplan wordt ingezet voor de leerling, wordt dit met ouders besproken. Ook het plan zullen ouders moeten ondertekenen.
- Tussentijds en na afloop worden de resultaten van het handelingsplan besproken met ouders.

Indien tijdens het gesprek met ouders blijkt dat de signalen een andere oorzaak dan mishandeling/ verwaarlozing hebben, kan het traject meldcode worden afgesloten. De leerling en de ouder(s) worden binnen de interne en externe zorgstructuur van de school verder begeleid.

Uitzonderingen

Het opnemen van contact met en/of het doen van een melding bij Veilig Thuis zonder dat de signalen zijn besproken met de ouder, is mogelijk wanneer:

- de veiligheid van de leerling, een ouder, een medewerker van school en/of een andere betrokkene in het gedrang is,
- er goede redenen zijn om te veronderstellen dat ouders door dit gesprek het contact met de school zullen verbreken en/ of de school zullen verlaten,
- er vermoeden is van (voorgenomen) vrouwelijke genitale verminking (meisjesbesnijdenis) of eengerelateerd geweld (in dit geval is **spoed** geboden!) of
- een kind disclosure heeft gegeven: zelf letterlijke uitingen heeft gedaan over mishandeling/ verwaarlozing.

Indien mogelijk worden signalen eerst met ouders besproken. Maar in deze situaties kan dat gesprek tot een onveilige situatie leiden voor de leerling of (een) andere betrokkene(n).

Het overleg in stap 2 bepaalt of stap 3 gevolgd wordt, of dat direct tot contact met Veilig Thuis en/of melding overgegaan moet worden.

Stap 4: Weeg de aard en de ernst

In het kort

Weeg op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de ouders het risico op huiselijk geweld, kindermishandeling en/of verwaarlozing.

Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling.

Toelichting

De betrokkenen bespreken de volgende 5 overwegingen, zodat men tot een besluit kan komen (stap 5).

1. Vermoeden wegen

Ik heb de stappen 1 t/m 3 van de Meldcode doorlopen en

a. op basis van deze doorlopen stappen is geen actie nodig → dossier vastleggen en sluiten.

b. ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling het bevoegd gezag¹ van de school is op de hoogte.

→ Ga verder naar afweging 2.

2. Veiligheid

Op basis van de stappen 1 t/m 4 van de Meldcode schatten wij als school (functionarissen en bevoegd gezag)/ leerplicht in dat er sprake is van **acute** en/of **structurele** onveiligheid:

a. NEE → ga verder naar afweging 3.

b. JA/ twijfel → direct (telefonisch) (anoniem) melding doen bij Veilig Thuis.

De afwegingen hierna worden met Veilig Thuis doorlopen.

NB wanneer een leerling disclosure heeft gegeven, is het **doen** van melding verplicht.

3. Hulp

Ben ik, of is iemand anders van de school of een ketenpartner, in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling afgewend worden?

a. NEE → melden bij Veilig Thuis, die binnen 5 werkdagen een besluit neemt en terugkoppelt naar de melder.

b. JA → ga verder met afweging 4.

NB tenzij een leerling disclosure heeft gegeven, want dan is het **doen** van melding verplicht.

4. Hulp

Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten?

a. NEE → melden bij Veilig Thuis.

b. JA → hulp in gang zetten, termijn afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn. Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Spreek af wie welke rol heeft en benoem een casemanager. Spreek af welke taken alle betrokkenen en specifiek de casemanager hebben, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast, voer uit en ga verder met afweging 5.

NB opnieuw: tenzij een leerling disclosure heeft gegeven; dan is het **doen** van melding verplicht.

5. Resultaat

Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkenen?

a. NEE → melden bij Veilig Thuis.

b. JA → hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over het monitoren van de veiligheid van alle betrokkenen.

¹ Onder 'bevoegd gezag' vallen in deze context functionarissen uit de 2e lijns ondersteuning in de school (intern begeleider, vertrouwenspersoon, in dienst zijnde orthopedagoog/ schoolpsycholoog, een schoolmaatschappelijk werker, ...). Belangrijk is dat het formele bevoegd gezag (de integraal schoolleider, ISL) altijd geïnformeerd en gehoord wordt.

Stap 5: Neem 2 beslissingen

Het is van belang dat in stap 5 de beslissingen in de genoemde volgorde worden genomen.

De betrokken persoon vraagt zich op basis van signalen en het gesprek met ouders af of melding doen noodzakelijk is aan de hand van de vijf hiervoor besproken afwegingen (stap 4).

Vervolgens wordt in interne gezamenlijkheid besloten of het bieden/ organiseren van hulp tot de mogelijkheden behoort, zowel tot de mogelijkheden van ouders, als van school als van externe betrokkenen.

Wanneer melden volgens het afwegingskader noodzakelijk is, wordt de tweede beslissingsvraag over eventuele hulp in overleg met betrokkenen en Veilig Thuis beantwoord.

Een paar belangrijke punten:

- Melden is niet altijd verplicht.
- Melden kan en mag anoniem gedaan worden.
Hiertoe kan besloten worden vanwege eventuele veiligheidsrisico's wanneer de melding vanuit school gedaan zou worden.
- Melding doen is **wel verplicht** in het geval een kind disclosure heeft gegeven: zelf in letterlijke bewoordingen heeft verteld over mishandeling en/of verwaarlozing thuis.

Stap 5a: Melden en bespreken met de ouder

Kunt u uw leerling niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld, kindermishandeling of verwaarlozing beschermen, of twijfelt u er aan of u hier tegen voldoende bescherming kunt bieden:

- meld u uw vermoeden bij Veilig Thuis;
- geef bij uw melding zoveel mogelijk feitelijkheden weer en geef het duidelijk aan indien de informatie die u meldt (ook) van anderen afkomstig is;
- overleg bij uw melding met Veilig Thuis wat u na de melding, binnen de grenzen van uw gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunt doen om uw leerling en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.

Vooraf moet de melding, indien de omstandigheden dat toestaan, met ouders besproken worden door de intern begeleider en de leerkracht.

De melding kan ook besproken worden met de leerling, wanneer deze 12 jaar of ouder is.

Gesprekswijzer

1. Leg uit waarom u van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is.
2. Vraag de leerling en/ of ouders uitdrukkelijk om een reactie.
3. In geval van bezwaren van de leerling en/ of ouders, overlegt u op welke wijze u tegemoet kunt komen aan deze bezwaren en legt u dit in het meldingsformulier vast.
4. Is het niet mogelijk tegemoet te komen aan de bezwaren van de leerling en/ of ouders, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om de leerling of zijn gezinslid te beschermen.
Betrek in de afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de leerling of diens gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen.
5. Doe een melding indien naar uw oordeel de bescherming van de leerling of diens gezinslid de doorslag moet geven.

Van gesprek met de leerling en/of ouders over de melding kan worden afgezien:

- wanneer de veiligheid van de leerling, die van een medewerker, of die van een ander in het gedrang is of
- wanneer er goede redenen zijn om te veronderstellen dat de leerling en/of de ouder daardoor het contact met de school zal verbreken.

Veilig Thuis adviseert meerdere keren contact op te nemen indien u onvoldoende verbetering of verslechtering ziet.

Stap 5b: Hulp organiseren en effecten volgen

Meent u, op basis van uw afweging in stap 4, dat u de leerling en zijn gezin redelijkerwijs voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kunt beschermen:

- organiseer dan de noodzakelijke hulp;
- volg de effecten van deze hulp en
- doe alsnog melding als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt, of opnieuw begint.

Let op

Wanneer de school overlegd heeft het MDO, kan het MDO verdere actie coördineren. Het MDO bespreekt de hulpvraag van school en ouders, beoordeelt de hulpvraag, stelt een aanpak vast, geeft handelingsadviezen voor de leerkracht en adviseert over verdere hulp.

De intern begeleider bespreekt met ouders de uitkomst van de bespreking in het interne MDO. Met ouders worden de verder te nemen stappen voor geadviseerde hulpverlening voor de leerling en/of ouders besproken. Er wordt informatie gegeven en er worden afspraken gemaakt over de eventuele indicaties die nodig zijn voor verdere hulp. Ouders worden doorverwezen en daarna wordt door school nog gevraagd of ouders zijn aangekomen bij de hulp.

Binnen de school worden afspraken gemaakt over begeleidings- en zorgbehoeften van de leerling. Er wordt een handelingsplan opgesteld en uitgevoerd. De uitkomst van deze bespreking wordt met de ouders gedeeld.

Het is belangrijk dat school zich blijft richten op onderwijs, en dat hulpverleners de verantwoording over de hulpverlening op zich nemen.

Indien de school voor één van voorgaande stappen ondersteuning nodig heeft, kan dat gevraagd worden bij het CJG of Delft Support.

4. Een veilig werk- en meldklimaat

Voorwaarden

Om het voor medewerkers mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat de stappen van de meldcode te zetten, zijn verschillende voorwaarden van belang.

Directie, bestuur en/ of leidinggevenden (bevoegd gezag) dragen er zorg voor dat zij:

- de meldcode opnemen in het zorgbeleid en/of veiligheidsbeleid van de organisatie;
- een aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling en vertrouwenspersoon(de intern begeleiders) aanstellen;
- deskundigheidsbevordering opnemen in het scholingsplan;
- regelmatig trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering aanbieden aan medewerkers, zodat medewerkers voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;
- werkprocessen binnen de organisatie aansluiten bij de meldcode;
- de zorgstructuur van de organisatie aansluit bij de meldcode;
- voldoende deskundigen intern en extern beschikbaar zijn om de medewerkers te ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de meldcode;
- de werking van de meldcode regelmatig evalueren en zo nodig acties in gang zetten om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;
- binnen de organisatie en in de kring van ouders bekendheid geven aan het doel en de inhoud van de meldcode;
- afspraken maken over de wijze waarop montessorischool De Delftse Tuin haar medewerkers steunt als zij door ouders in of buiten rechte worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen;
- afspraken maken over de wijze waarop montessorischool De Delftse Tuin de verantwoordelijkheid opschaalt indien de signalering en verwijzing voor een leerling stagneert en
- eindverantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van de meldcode.

Intern begeleider en/ of leidinggevende anders die binnen bevoegd gezag dragen er zorg voor dat zij:

- één van hen als aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling aanstellen;
- één van hen als vraagbaak binnen de organisatie aanstellen voor algemene informatie over (de meldcode) kindermishandeling;
- signalen herkennen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- kennis hebben van en werken volgens de stappen volgens de meldcode;
- vaststellen welke taken ieder doet op welk moment en dit in de meldcode vastleggen;
- de sociale kaart in de meldcode invullen;
- één van hen structureel laten deelnemen aan het MDO, bij voorkeur de intern begeleider;
- de aansluiting van de meldcode op de werkprocessen uitvoeren;
- de aansluiting van de meldcode op de zorgstructuur uitvoeren;
- samenwerkingsafspraken vastleggen met ketenpartners in de meldcode (sociale kaart);
- vaststellen wie de uitvoering van de meldcode coördineert indien terzake, bij voorkeur is dat de IB;
- waken over de veiligheid van de leerling bij het nemen van beslissingen;
- indien nodig contact opnemen met Veilig Thuis voor advies en/ of melding;
- de genomen stappen evalueren met betrokkenen;
- toezien op zorgvuldige omgang met de privacy van het betreffende gezin en
- toezien op dossiervorming en verslaglegging.

Leerkracht, vakleerkracht en/of remedial teacher:

- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- overlegt met de intern begeleider bij zorg over een leerling aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- afspraken uitvoert die zijn voortgekomen uit het overleg met de intern begeleider of andere betrokkenen, zoals observeren of een gesprek met de ouder;
- de resultaten bespreekt van deze ondernomen stappen met de intern begeleider of andere betrokkenen.

De directie, de leidinggevende(n) en/ of overige medewerkers zijn **niet** verantwoordelijk voor:

- het vaststellen of er al dan niet sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld (waarheidsvinding) en/ of
- het verlenen van professionele hulp aan ouders of leerlingen (begeleiding).

Het kan nodig zijn om individuele leden van het team verder te professionaliseren op dit gebied. Het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) heeft 'Competenties in relatie tot kindermishandeling' opgesteld. Dit document geeft aan welke competenties nodig zijn om adequaat binnen school te kunnen signaleren en handelen. De competenties worden per functie beschreven. Dit bestand kan worden gedownload via het NJI of JSO.

Wettelijk kader

Privacy

Op 25 mei 2018 is de nieuwe privacywetgeving (AVG) van kracht geworden. De AVG is een algemeen kader dat niet inspeelt op specifieke situaties, zoals een vermoeden van kindermishandeling. Daarom geldt als algemene regel dat een specifieke wet voor een bepaalde sector prevaleert boven de algemene norm van de AVG. Dat geldt dus bijvoorbeeld voor de Wetten PO, VO, Leerplichtwet, et cetera.

De wet Meldcode gaat dus ook vóór de AVG.

Het recht om dossier aan te maken en te melden bij Veilig Thuis is onverminderd van toepassing.

Leerplicht en RMC

Waar in dit document gesproken wordt over leerplicht(ambtenaar) moet ook gelezen worden RMC. Dat staat voor Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten. Doel van de RMC-functie is het scheppen van voorwaarden voor jongeren om de voor hen hoogst haalbare en meest passende onderwijs- en/of arbeidsmarktpositie te bereiken. Het betreft hier jongeren tot 23 jaar. Deze jongeren kunnen begeleiding krijgen van een RMC-consulent. Een leerplichtambtenaar is in dezen autonoom in zijn beslissing.

Meerdere kinderen in één gezin

Onder stap 1 (pag. 6) van de meldcode valt het uitragen van de (thuis)situatie van het kind. Hierbij moet ook onderzocht worden of er (meer) kinderen bij ouders/ verzorgers wonen, wie er voor hen zorgen en hoe hun ontwikkeling en verzorging verloopt. Op basis van deze informatie wordt besloten of er verdere actie ondernomen moet worden door de verdere stappen van de meldcode te zetten.

Zie ook www.augeo.nl.

Strafrechtelijke zaak

Wanneer een vermoeden bestaat van een ernstig misdrijf, is het verstandig om de te zetten stappen, samen met Veilig Thuis, af te stemmen met interventies van de politie. Wanneer reeds gerechtelijk onderzoek loopt, kunnen gesprekken met slachtoffer en/of getuige het leveren van bewijs belemmeren.

De verwijfsindex

In geval van een vermoeden van kindermishandeling moet de medewerker ook overwegen of melding moet worden gedaan in de verwijfsindex risicjongeren (0-23 jaar), naast de afweging of melding bij VT noodzakelijk is.

Deze verwijfsindex heeft tot doel om medewerkers die met hetzelfde kind te maken hebben met elkaar in contact te brengen, wanneer zij risico's signaleren met betrekking tot, kort gezegd, een onbedreigde ontwikkeling naar volwassenheid van de leerling.

Het doel daarvan is te komen tot een gezamenlijke aanpak van de problematiek voor de leerling en diens gezin.

Het gaat hier niet om een keuze tussen een melding in de verwijfsindex of het volgen van de stappen van de meldcode, maar om het zorgvuldig, gelijktijdig doorlopen van beide processen, afzonderlijk van elkaar.

Beide acties bij vermoedens van kindermishandeling zijn aan de orde, omdat deze elkaar ondersteunen.

Meer informatie: www.verwijsindex.nl.

Met opmerkingen [1]: Ik begrijp niet waar dit stuk vandaan komt. Leerplicht is nauwelijks genoemd en het RMC nog helemaal niet. Waarom staan deze in de meldcode? Wat is hun rol in ons meldcode-proces? En wanneer?

Met opmerkingen [2]: Ook dit stuk begrijp ik niet zo goed. Is dit een schoolse verantwoordelijkheid?

Verder: de verwijzing naar Augeo brengt mij op een algemene website en daar staat niet direct meer informatie hierover. Waar had de link op uit moeten komen?

5. Sociale kaart van De Delftse Tuin

Bureau Jeugdzorg

Adres: Reinier de Graafweg 7a, 2625 AD, Delft
Telefoonnummers: 015-2190937 / 070-3795160 (in het weekend en buiten kantooruren)

CJG (Centrum Jeugd en Gezin)

Contactpersoon: Marian van Bohemen

Extern MDO: ouders, SMW, onderwijsadviseur PPO-Delflanden

Gezamenlijke crisisdienst GGZ Delfland, De Jutters en Bureau Jeugdzorg Haaglanden (bij noodsituaties)

Telefoonnummers: 070-3450506 (binnen kantooruren)
015-2607607 (buiten kantooruren crisisdienst van GGZ Delfland)
070-3795160 (buiten kantooruren crisisdienst van Bureau Jeugdzorg Haaglanden)

GGZ

Adres: Reinier de Graafweg 7a, 2625 AD, Delft
Postadres: Postbus 396, 2600 AJ, Delft
Telefoonnummers: 015-2607607 (ook voor de crisisdienst buiten kantooruren)
Telefoonnummer bij spoed: 070-3795160

IB/ aandachtsfunctionaris kindermishandeling: Saskia de Groot

Intern MDO: directie en IB

MEE (vereniging voor een inclusieve samenleving)

Adres: Hooikade 30, 2627, AB Delft
Telefoonnummer: 015-2131151
E-mailadres: info@meezhn.nl

Politie alarmnummer (bij noodsituaties)

Telefoonnummer: 112 (noodnummer)
0900-8844 (wijkagent)

Politie Haaglanden Afdeling zedendelicten

Contactpersoon: -
Adres: Termeculaplein 1, 2272 VM, Voorburg
Telefoonnummer: 070-4247676
E-mailadres: -

PPO Delflanden, samenwerkingsverband

Contactpersoon: LOA, Cindy Badoux-Flem

Schoolarts

Contactpersoon: Diane Twerda
Telefoonnummer: 088-0549999

Stichting Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

Contactpersoon: Jeugdarts
Telefoonnummer: 088-0549999
E-mailadres: -

Veilig Thuis

Adres: Neherkade 3054, 2521 VX, Den Haag
Telefoonnummer: 070-3469717/ 0900-1231230

Bijlagen

Bijlage 1	Begrippen afwegingskader (stap 4)
Bijlage 2	Verslaglegging
Bijlage 3	Checklist signalen kindermishandeling en huiselijk geweld
Bijlage 4	Signalenlijst seksueel misbruik
Bijlage 5	Signalen meisjesbesnijdenis (vrouwelijke genitale verminking)
Bijlage 6	Signalen eengerelateerd geweld
Bijlage 7	Signalenlijst kindermishandeling 4- tot 12 jarigen
Bijlage 8	Bronvermelding

Bijlage 1 Begrippen afwegingskader (stap 4)

Landelijk zijn drie meldingsnormen vastgesteld, meldnorm A, B en C.

Het doen van een melding bij Veilig Thuis van mogelijk huiselijk geweld, mogelijke kindermishandeling en/of verwaarlozing is een professionele norm en als zodanig noodzakelijk:

Meldnorm A	In ALLE gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid.
Meldnorm B	In alle ANDERE gevallen waarin de aandachtsfunctionaris/ leerplichtambtenaar meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Meldnorm C	Wanneer een aandachtsfunctionaris die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt, maar zich herhaalt.

Acute onveiligheid, structurele onveiligheid en disclosure

Acute onveiligheid	
Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar; diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en/ of diegene heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Acuut gevaar betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak), maar bijvoorbeeld ook het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige (medische) zorg.
Voorbeelden	Er is bijvoorbeeld, maar niet uitsluitend, sprake van acuut gevaar, wanneer er sprake is van: <ul style="list-style-type: none"> • Een door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft. • (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe. • Poging tot verwuring. • Wapengebruik. • Geweld tijdens de zwangerschap. • (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie • Acute bedreiging om zichzelf of een naaste te doden, ernstig letsel toe te brengen of diens vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking). • Het onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel. • een ouder/ verzorger (medische) klachten/ aandoeningen bij een kind verzint/ aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt en/ of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt. • Een vrijheidsbeperkende maatregel voor een pleger afloopt, zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn. • Een onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs. • Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/ of

	<p>kindermishandeling.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene. • Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken. • Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt. • Et cetera
--	---

Structurele onveiligheid	
Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (plegerschap en slachtofferschap) in de toekomst.
Voorbeelden	<p>Er is sprake van herhaling of voortduren van een onveilige situatie, wanneer, maar niet uitsluitend:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige (psychosociale, relationele) problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/ of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden. • Vergelijkbare situaties met kwetsbare ouderen en een mantelzorger. • Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken. • Escalerende vormen van stalking in partnerrelaties. • Minderjarigen die geregeld getuige zijn van huiselijk geweld tussen ouders. • Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben. • Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden. • etc.

Disclosure	
Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

NOTA BENE

- Als een (minderjarig) slachtoffer uit zichzelf een beroepskracht om hulp vraagt bij huiselijk geweld en/ of kindermishandeling of zich hierover uit zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden.
- Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex) partnerstalking, huwelijksdwang, mensenhandel, eengerelateerd geweld en oudermishandeling.
- Een professionelen norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer. Bij de keuze voor wel/ niet melden staat de veiligheid van het slachtoffer altijd voorop.

Bijlage 2 Verslaglegging

Stap 1: Notitie Meldcode

Bij stap 1 wordt de verslaglegging gedaan door de leerkracht die de signalen opmerkt.

- Doe dit zo feitelijk mogelijk: wat zie je? Wat hoor je? Wat ruik je?
- Kies je ervoor hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, dan vermeld je dit uitdrukkelijk.
- Je maakt een vervolg aantekening op een hypothese of veronderstelling wanneer die later wordt bevestigd of ontkracht.
- Vermeld de bron, wanneer er informatie van derden wordt vastgelegd.
- Leg diagnoses alleen vast, wanneer die zijn gesteld door expert die hierin geschoold is (bijvoorbeeld een arts, psycholoog, orthopedagoog).

Stap 2: Intern en extern overleg

Intern wordt overlegd collega's, IB, directie (bevoegd gezag).

Extern wordt overlegd met diverse ketenpartners.

Indien nodig wordt overlegd met Veilig Thuis.

De intern begeleider doet verslaglegging in ParnasSys.

- Leg gespreksverslagen vast met aandacht voor
 - adviezen,
 - besluiten en
 - afspraken.

Stap 3: Gesprek met betrokkenen

In deze fase wordt met ouder(s)/ verzorger(s) gesproken over de zorgen, de meldcode en meldplicht.

De intern begeleider doet verslaglegging in ParnasSys.

- Leg gespreksverslagen vast met aandacht voor
 - adviezen,
 - besluiten en
 - afspraken.

Ouder(s)/ verzorger(s) (verder 'ouders') ondertekenen het gespreksverslag.

Stap 4: Wegen aard en ernst

De intern begeleider doet verslaglegging van de afwegingen in ParnasSys.

- Leg gespreksverslagen vast met aandacht voor
 - adviezen,
 - besluiten en
 - afspraken.

Stap 5: Hulp organiseren en/of melden

Nadat de beslissing is genomen om al dan niet melding te doen, organiseert de intern begeleider een gesprek met ouders om hen op de hoogte te brengen van het besluit.

Melding bij Veilig Thuis en/of hulp organiseren (SMW)

De intern begeleider doet verslaglegging van de afwegingen in ParnasSys.

- Leg gespreksverslagen vast met aandacht voor
 - adviezen,
 - besluiten en
 - afspraken.

Bijlage 3 Checklist signalen kindermishandeling en huiselijk geweld

Deze signalenlijst geeft een overzicht van de leefgebieden waarop mogelijk signalen van (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling vast te stellen zijn. Het betreft signalen bij de jeugdige, de ouders, tussen ouder en jeugdige en in de sociale omgeving van het gezin die schadelijk/belemmerend zijn en/of bedreigend zijn voor de ontwikkeling van de jeugdige (0 tot 23 jaar).

Uitgangspunt bij het signaleren is altijd de mogelijke bedreiging van de gezonde en veilige ontwikkeling van de jeugdige. Zowel signalen die wijzen op risicofactoren (bedreiging van de ontwikkeling van de jeugdige) als beschermende factoren (positieve invloed op de ontwikkeling van de jeugdige) kunnen worden meegenomen.

Belangrijke aspecten bij kind-signalen zijn de volgende:

Naam leerling:

Leeftijd:

School:

Groep:

Materiële omstandigheden:

- Er zijn problemen betreffende de woning waarin de jeugdige woont.
- De jeugdige krijgt onvoldoende materiële verzorging of er is sprake van onvoldoende investering in algemeen gangbare uitgaven.
- Het gezin/de jeugdige heeft financiële problemen of is afhankelijk van een uitkering en/of anderen. Het gezin/de jeugdige woont in een buurt die ontoereikend of onveilig is voor het grootbrengen/opgroeien van jeugdigen.
- Het gezin/de jeugdige heeft geen vaste woon- of verblijfplaats of verhuist vaak.

Gezondheid, lichamelijk functioneren, seksualiteit en verzorging:

Het leefgebied "Gezondheid" betreft de lichamelijke en de geestelijke gezondheid van de jeugdige en/of de ouder(s) en het functioneren en de ontwikkeling van de jeugdige.

- De jeugdige heeft problemen of een stoornis op het gebied van het emotionele en/of sociale functioneren en/of het gedrag.
- Risicovol gedrag van de ouder(s) en/of inadequate lichamelijke en medische verzorging die de (ongeboren) jeugdige kan schaden.
- De jeugdige heeft (onverklaarbaar) letsel en/of lichamelijke klachten die op kindermishandeling of jeugdprostitutie kunnen wijzen.
- De jeugdige is minderjarig en (aanstaand) ouder.
- Er is sprake van middelenmisbruik (alcohol, drugs, medicatie), gok- of computerverslaving bij de jeugdige en/of de ouder(s)/ander gezinslid.
- De ouder (of een ander gezinslid) heeft fysieke/zintuiglijke problemen en/of handicaps, sociale, emotionele, cognitieve of gedragsproblemen en/of een specifieke emotionele, gedrags- of persoonlijkheidsstoornis.
- Ingrijpende gebeurtenissen (life events).

Opvoeding & gezinsrelaties:

Het leefgebied "Opvoeding & gezinsrelaties" betreft de pedagogische en relationele condities in het gezin waarin de jeugdige opgroeit.

- Er is onenigheid binnen het gezin of tussen de ouders en/of de relatie tussen jeugdige en ouders is problematisch.
- De jeugdige is slachtoffer van kindermishandeling.
- De ouders hebben problemen in de opvoeding van de jeugdige en/of er zijn factoren die het ouderschap bemoeilijken.
- Er is sprake van een civielrechtelijke kindbeschermingsmaatregel.
- Er zijn problemen met veranderingen in de gezinssamenstelling (die voor instabiliteit in het gezin zorgen).
- Er is sprake van hulpverlening aan een gezinslid vanwege ernstige problematiek. Een ander gezinslid dan de jeugdige is betrokken bij criminele activiteiten.

Onderwijs & werk:

Het leefgebied "onderwijs & werk" betreft het onderwijs (ook kinderopvang en buitenschoolse opvang) dat de jeugdige volgt en/of het werk dat de jeugdige heeft. Daarnaast gaat het ook om de omstandigheden die de onderwijs- en/of werksituatie van de jeugdige kunnen beïnvloeden.

- De jeugdige heeft problemen in het cognitief functioneren, leren en schoolprestaties. De jeugdige is van school/kinderopvang gestuurd.
- De jeugdige wisselt veelvuldig van school.
- De jeugdige is leerplichtig en gaat niet naar school.
- De jeugdige is niet meer leerplichtig, maar heeft geen baan/praktijkonderwijs, geen startkwalificatie, geen vrijwilligerswerk en/of participeert onvoldoende in de samenleving. Kenmerken van de dagbesteding (school, kinderopvang, buitenschoolse opvang of werk) die op problemen en/of risico's kunnen wijzen.
- Kenmerken van de opleiding/werk/betrokkenheid ouder(s) die op problemen en/of risico's kunnen wijzen.

Sociale omgeving buiten het gezin en de school:

Het leefgebied "sociale omgeving buiten het gezin en de school" betreft de omgeving (en met name de relaties in die omgeving) van de jeugdige buiten het gezin en buiten school/werk en het gedrag van de jeugdige in die omgeving. Dus bijvoorbeeld de kwaliteit van vriendschapsrelaties, het gedrag van de jeugdige (en evt. overlast/criminaliteit) op straat en openbare plekken (kinder- en jongerenwerk in buurthuis, winkels, cafés, etc.).

- Er is sprake van een gebrekkige (interactie met het) sociaal netwerk van de ouders en/of de jeugdige heeft geen hobby's of interesses.
- De jeugdige en/of de ouders maken geen of weinig gebruik van (sociale) voorzieningen en/of zijn onbereikbaar voor voorzieningen en/of zijn zorgwekkende zorgmijders.
- De jeugdige en/of zijn ouders ervaren uitsluiting, discriminatie of intimidatie/pesterij als gevolg van het behoren tot een specifieke groep.
- De relatie tussen de jeugdige en leeftijdsgenoten en/of volwassenen is problematisch. De jeugdige en/of zijn ouders hebben in de leefomgeving gedragsproblemen of zijn betrokken bij criminele activiteiten.
- De jeugdige is slachtoffer van criminaliteit.
- De jeugdige heeft een strafrechtelijke maatregel.
- De jeugdige is makkelijk beïnvloedbaar door anderen en daardoor kwetsbaar.

Specifieke of andere signalen

Probleembeschrijving:

Waar maakt u zich zorgen over? Wat neemt u concreet waar aan problemen bij de leerling, op school, in gezin of sociaal netwerk? Hoe vaak en in welke situatie(s) doet het probleem zich voor? Hoe lang speelt het probleem al? Omschrijf duidelijk de kern van het probleem dat aangepakt moet worden.

Eerdere of lopende aandacht, onderzoek, hulp of begeleiding:

Wat heeft de school nu of eerder gedaan om het probleem aan te pakken/ de situatie te veranderen? Heeft een externe organisatie nu of eerder iets gedaan om de probleemsituatie te veranderen? Indien er een diagnose is gesteld, geef aan welke.

Wat heeft de leerling in uw opties nodig aan ondersteuning, zorg of hulp?

Ziet u vanuit wat goed gaat bij de leerling, school, gezin en/of sociaal netwerk aangrijpingspunten om de probleemsituatie aan te pakken?

Bijlage 4 Signalenlijst seksueel misbruik

Lichamelijke signalen:

- verwondingen aan genitaliën
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina en/of anus
- problemen bij het plassen
- recidiverende urineweginfecties
- pijn in de bovenbenen
- pijn bij lopen en/of zitten
- seksueel overdraagbare ziekten.

Psychosociale signalen:

- angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder
- sterk verzorgend gedrag, niet passend bij de leeftijd van de leerling (parentificatie).

Afwijkend seksueel gedrag:

- excessief en/of dwangmatig masturberen
- angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact
- seksueel agressief en dwingend gedrag ten opzichte van andere kinderen
- niet leeftijdsadequaat seksueel spel
- niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit
- angst voor zwangerschap
- angst om zich uit te kleden
- angst om op de rug te liggen
- negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam
- schrikken bij aangeraakt worden
- houterige motoriek (onderlichaam 'op slot')
- geen plezier in bewegingsspel.

Bijlage 5 Signalen meisjesbesnijdenis (vrouwelijke genitale verminking)

- Vertellen over meisjesbesnijdenis in het algemeen
- Aankondigen van besnijdenis.

Directe gevolgen tijdens en na de ingreep:

- extreme pijn (wanneer de ingreep zonder verdoving plaatsvindt)
- klachten bij urinelozing (pijn bij plassen, ophoping urine in de blaas)
- overmatig bloedverlies
- kans op infectie
- kans op overlijden van het meisje.

Mogelijke gevolgen na de ingreep:

- moeilijke en/of pijnlijke urinelozing
- urineweginfecties
- chronische pijn in de onderbuik
- littekenvorming
- menstratieklachten.

Bijlage 6 Signalen eengerelateerd geweld

Angst:

- schichtig reageren
- onzekerheid
- verwardheid
- apathisch zijn
- in zichzelf gekeerd zijn
- zich afsluiten van de buitenwereld

Verandering van gedrag:

- plotselinge stressreacties
- schoolverzuim
- westerse kleding inruilen voor traditionele kleding en hele lichaam bedekken ●
- direct na school naar huis gaan
- stelselmatig opgehaald worden door vader of broer(s)
- vriendschappen verbreken
- verwondingen
- blauwe plekken.

Ontwijkend gedrag:

- ontwijkende antwoorden op directe vragen over bijvoorbeeld verwondingen of sociale controle door familie
- lichamelijke verwaarlozing
- zelfmoordpogingen
- zinspelen op zelfmoord
- fatalistische houding
- verhalen over geweld tegen andere familieleden.

Bijlage 7 Signalenlijst kindermishandeling 4- tot 12-jarigen

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen ze signalen uitzenden. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (echtscheiding, overlijden van een familielid, enzovoort). Hoe meer signalen van deze lijst bij een kind te herkennen zijn, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst geconstateerd worden. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen.

Deze lijst is niet uitputtend, er kunnen zich andere signalen voordoen die hier niet vermeld staan. De signalen die in deze lijst vermeld worden, hebben betrekking op alle vormen van mishandeling. Om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan de hand zou kunnen zijn, is het van belang de hele context van het gezin erbij te betrekken. Daarom worden ook een aantal signalen van ouders en gezin genoemd.

1. Psychosociale signalen

Ontwikkelingsstoornissen

- Achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling;
- Schijnbare achterstand in verstandelijke ontwikkeling;
- Regressief gedrag;
- Niet zindelijk.

Relationele problemen

Ten opzichte van de ouders:

- totale onderwerping aan de wensen van de ouders;
- sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de ouders;
- onverschilligheid ten opzichte van de ouders;
- kind is bang voor ouders;
- kind vertoont heel ander gedrag als ouders in de buurt zijn.

Relationele problemen

Ten opzichte van andere volwassenen:

- bevriezing bij lichamelijk contact;
- allemansvriend;
- lege blik in de ogen en vermijden van oogcontact;
- waakzaam, wantrouwend.

Relationele problemen

Ten opzichte van andere kinderen:

- speelt niet met andere kinderen;
- is niet geliefd bij andere kinderen;
- wantrouwend;
- terugtrekken in eigen fantasiewereld.

Gedragsproblemen

- plotselinge gedragsverandering;

- labiel, nerveus gespannen;
- depressief;
- angstig;
- passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch, lusteloos;
- agressief;
- hyperactief;
- destructief;
- geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel;
- vermoeidheid, lusteloosheid;
- niet huilen, niet lachen;
- niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn;
- schuld- en schaamtegevoelens;
- zelfverwondend gedrag;
- eetproblemen;
- anorexia / boulimia;
- slaapstoornissen;
- bedplassen / broekpoepen.

2. Medische signalen

Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)

- blauwe plekken;
- krab-, bijt- of brandwonden;
- botbreuken;
- littekens.

Verzorgingsproblemen (specifiek voor verwaarlozing)

- slechte hygiëne;
- onvoldoende kleding;
- onvoldoende geneeskundige en tandheelkundige zorg;
- veel ongevallen door onvoldoende toezicht;
- herhaalde ziekenhuisopnamen;
- recidiverende ziekten door onvoldoende zorg;
- traag herstel door onvoldoende zorg.

Overige medische signalen

- traag herstel door onvoldoende zorg, ondervoeding;
- achterblijven in lengtegroei;
- psychosomatische klachten (buikpijn, misselijkheid, hoofdpijn, etc.).

3. Kenmerken ouders / gezin

Ouder-kind relatiestoornis

- ouder troost kind niet bij huilen;
- ouder klaagt overmatig over het kind;
- ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind.
- ouder toont weinig belangstelling voor het kind.

Signalen ouder

- apathisch en (schijnbaar) onverschillig;
- onzeker, nerveus en gespannen;
- onderkoeld brengen van eigen emoties;
- negatief zelfbeeld;

- o steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan ('shopping');
- o afspraken niet nakomen;
- o kind opeens van school afhaken;
- o aangeven het bijna niet meer aan te kunnen;
- o psychiatrische problemen;
- o verslaafd.

Gezinskenmerken

- o 'multi-probleem' gezin;
- o ouder die er alleen voorstaat;
- o regelmatig wisselende samenstelling van gezin;
- o isolement;
- o vaak verhuizen;
- o sociaaleconomische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, et cetera;
- o veel ziekte in het gezin;
- o draaglast gezin gaat draagkracht te boven;
- o geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen.

4. Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijke kenmerken

- o verwondingen aan genitaliën;
- o vaginale infecties en afscheiding;
- o jeuk bij vagina en/of anus;
- o problemen bij het plassen;
- o recidiverende urineweginfecties;
- o pijn in de bovenbenen;
- o pijn bij lopen en/of zitten;
- o seksueel overdraagbare ziekten.

Relationele problemen

- o angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder;

Gedragsproblemen

Afwijkend seksueel gedrag:

- o excessief en/of dwangmatig masturberen;
- o angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact; o niet leeftijdsadequaate seksueel spel;
- o niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit;
- o angst om zich uit te kleden;
- o angst om op de rug te liggen;
- o negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam;
- o schrikken bij aangeraakt worden;
- o houterige motoriek (onderlichaam 'op slot');
- o geen plezier in bewegingsspel.

5. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

Gedragsproblemen

- o agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader of moeder (sommige kinderen, met name jongens kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere

- broertjes/zusjes te slaan);
- o opstandigheid;
- o angst;
- o negatief zelfbeeld;
- o passiviteit en teruggetrokkenheid;
- o zichzelf beschuldigen;
- o verlegenheid;
- o problemen in sociaal gedrag en competentie;
- o wantrouwen ten aanzien van de omgeving;
- o gebrek aan sociale vaardigheden.

6. Signalen die specifiek zijn voor het syndroom van Münchhausen by Proxy (MBPS)

Het syndroom Münchhausen by Proxy (MBPS) is een ernstige vorm van kindermishandeling. Degene met dit syndroom (vaak moeder), komt liefdevol en bezorgd over, zoekt zeer regelmatig intensieve medische hulp voor een kind, maar is zelf degene die het kind bewust ziek maakt. Dit door toediening van middelen, het toebrengen van verwondingen of infecties. MBPS kan zeer ingrijpende vormen aannemen: ca. 10% van de kinderen overlijdt aan de gevolgen van MBPS. Signalen die kunnen duiden op het betreffende syndroom zijn o.a.:

- o ouder klaagt overmatig over het kind;
- o ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind;
- o ouder toont weinig belangstelling voor het kind;
- o onderzoeksgegevens kloppen niet met het ziektebeeld;
- o medische gegevens over eerdere behandelingen zijn moeilijk te verkrijgen; o symptomen verdwijnen wanneer ouder en kind worden gescheiden; o een broertje of zusje is overleden of eveneens vaak ziek;
- o de moeder schrikt niet terug voor ingrijpende onderzoeken of het onder narcose brengen van het kind en daar zelfs op aandringt;
- o voorvallen vinden in de avonden en weekenden plaats waarbij een beroep wordt gedaan op andere artsen;
- o de volgende klachten worden gepresenteerd: bewusteloosheid, insulpen, apneu, diarree, overgeven, koorts, lethargie;
- o het kind heeft een aanzienlijke ziektegeschiedenis met steeds andere klachten; o de moeder is werkzaam in de gezondheidszorg of beschikt over een zeer grote medische kennis;
- o het verhaal van moeder bevat kleine tegenstrijdigheden;
- o vaak van arts wisselen.

Het onderscheid met postnatale depressie bij de moeder, wiegendood of kinderen die niet goed groeien veroorzaakt door iets anders dan MBPS, is dat in deze gevallen de moeders vaak dankbaar zijn als ze ontlast worden van de zorg voor hun kind, terwijl MBPS-moeders die zorg niet willen uitbesteden.

7. Signalen die kunnen duiden op eengerelateerd geweld

- o structureel verzuim, mogelijk gestimuleerd door ouders;
- o verminderde prestaties;
- o verzoek om verlengde vakantie;
- o te laat terugkeren uit land van herkomst;
- o opzien tegen komende vakantie;
- o gehaald/gebracht worden en/of surveillance door broers of neven op school/werk, niet;
- o zelfstandig mogen reizen;
- o sociale isolatie/ verbreking vriendschappen zonder duidelijke reden; o

- o verandering van kleding, van modern naar traditioneel of andersom;
- o algehele gedragsveranderingen (zie ook gezondheid en gedrag);
- o er wordt geroddeld over een meisje op school en/ of haar broers/neven hebben veel ruzie over haar;
- o deelname aan school/werkuitjes zeer beperkt, na werk/school weinig uitlooptijd, geen flexibiliteit;
- o dubbellevens, groot verschil in gedrag tijdens/buiten school.

Bijlage 8 Bronvermelding

Beweging tegen kindermishandeling | PO-Raad. (z.d.). Geraadpleegd op 4 april 2024, van <https://www.poraad.nl/beweging-tegen-kindermishandeling>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2017, 5 september). Basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Geraadpleegd op 9 januari 2019, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/meldcode>

Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.). Werken met de meldcode - Kindermishandeling | NJi. Geraadpleegd op 4 april 2024, van <https://www.nji.nl/Werken-met-de-meldcode>

POraad. (z.d.). Afwegingskader bij meldcode kindermishandeling. Geraadpleegd op 4 april 2024, van <https://www.poraad.nl/kind-onderwijs/sociale-veiligheid/afwegingskader-huiselijk-geweld-onderdeel-van-de-meldcode>

Augeo. (z.d.). Afwegingskader: de meldcode is verbeterd. Geraadpleegd op 9 januari 2019, van <https://www.augeo.nl/meldcode/afwegingskader/>

Ministerie van Algemene Zaken. (2019, 28 februari). Toolkit meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Geraadpleegd op 4 april 2024, van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2018/07/01/toolkit-meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling>

Nederlands Centrum Jeugdgezondheid, Kindermishandeling (2016). Geraadpleegd op 4 april 2024, van <https://www.igzrichtlijnen.nl/alle-richtlijnen/richtlijn/?richtlijn=12&rlpag=1604>